

Патниците кои од различни побуди и цели доаѓале и крстосувале низ Македонија, несомнено биле сведоци на низа настани од крајот на XIX век и почетокот на XX век. Тоа е времето на слабеењето на Отоманската империја и на ширењето на странските пропаганди во Македонија.

Пишува: Милева ЛАЗОВА

Македонија во делата на странските патописци" (1894-1902) е труд кој претставува деветта книга од циклусот патописи, чија документација грижливо е истражувана во светските библиотеки и студиозно проучувана, систематизирана и подготвена од, денес покојниот, академик Александар Матковски. Делото на Матковски е објавено од МАНУ и од Фондацијата "Трифун Костовски" и пред присутните, меѓу кои, првиот претседател на Република Македонија, Киро Глигоров, Неговото блаженство Архиепископот охридски и македонски Г.Г. Стефан, бројни претставници на научниот и на културниот живот од земјава, за авторот и за неговото обемно творештво говореа ака-

БЕЛЕШКИ И СЕЌАВАЊА НА СТРАНСКИТЕ ПАТОПИСЦИ

МАКЕДОНИЈА ВО ДЕЛАТА НА СТРАНСКИТЕ ПАТОПИСЦИ

1894–1902

ПРОПАТУВАА НИЗ МАКЕДОНИЈА И ЈА ОВЕКОВЕЧИЈА ВО ПАТОПИСИТЕ

демик Цветан Грозданов, претседател на МАНУ и академик Томе Серафимовски, од име на Фондацијата "Трифун Костовски".

Книгата ја промовираше д-р Драги Ѓорѓиев, доцент на Институтот за национална историја, кој истакна:

"Како и претходните, така и оваа книга содржи интересни патописни белешки, лични видувања, сеќавања и доживувања, реализирани кон крајот на XIX век и на почетокот на XX век. Во неа се поместени текстови на четворица патописци: Чарлс Елиот, Џорџ Фредерик Абот, Адолф Штрук и Уго Гроте. Покрај овие четири патописи, книгава содржи и мемоари на познатата мисионерка Елен М. Стон, чиј престој во Македонија се одвивал во мошне невообичаени услови, во време на подготовките на македонските револуционери за востание".

Англичанецот Чарлс Елиот, како секре-

тар на англиската Амбасада во Истанбул, во периодот од 1893 до 1898 година имал можност, на самото место, да ги согледа тогашните економски и политички прилики во Отоманската империја. Меѓу другите земји ја посетил и Македонија, каде што интерес му предизвикале градовите и етничкото население. Со симпатија пишувал за Македонија. Вториот англиски патописец Џорџ Фредерик Абот го искористил своето патување за проучување на македонскиот фолклор. Неговите белешки се поврзани со обичаите во Македонија, особено со свадбарските и погребните церемонии. Низ Македонија патувал во 1900 и 1901 година и тоа, главно, во Егејска Македонија. Има напишано повеќе книги за нашата земја и тоа "Macedonian Folklore", Cambridge и "The Tale of a Tour in Macedonia", Лондон од 1903 година и "Turkey in transition", Лондон од 1909 година.

Интересно за австрискиот научник Адолф Штрук, кој три пати патувал во Македонија, биле археолошките локалитети. Како географ, историчар и археолог ги обиколил сите места, кои во античко време имале некаква политичка и економска улога. Уго Гроте, исто така, Австриец иако имал задача да оди во Албанија и неа да ја проучи, остварил и едно мошне кусо патување со коњ од Битола до Охрид, исполнето со возбудливи доживувања.

Патниците кои од различни побуди и цели доаѓале и крстосувале низ Македонија, несомнено биле сведоци на низа настани од крајот на XIX век и почетокот на XX век. Тоа е времето на слабеењето на Отоманската империја и на ширењето на странските пропаганди во Македонија. Покрај грчката, српската и бугарската пропаганда, биле засилени и активностите на католичката и на протестантската верска пропаганда.